

Wymagania edukacyjne – język polski – klasa II Technikum– poziom podstawowy

zgodne z Podstawą programową i Programem nauczania języka polskiego dla IV etapu edukacyjnego-Zrozumieć tekst. Zrozumieć człowieka

Wymagania ogólne

Wymagania ogólne	Ocena dopuszczająca uczeń:	Ocena dostateczna uczeń:	Ocena dobra uczeń:	Ocena bardzo dobra uczeń:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	- rozumie teksty o prostej budowie; - dostrzega sensy zawarte w powierzchniowej warstwie tekstu; - z pomocą rozpoznaje funkcje tekstu i z pomocą wskazuje środki językowe służące ich realizacji; - odbiega od stosowania kryteriów poprawności językowej;	- rozumie teksty o niezbyt skomplikowanej budowie; - stara się dostrzegać sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - stara się rozpoznać funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - zwraca uwagę na kryteria poprawności językowej;	- na ogół rozumie teksty o skomplikowanej budowie; - na ogół dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - na ogół rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - na ogół ma świadomość kryteriów poprawności językowej;	- rozumie teksty o skomplikowanej budowie; - dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - ma świadomość kryteriów poprawności językowej;
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	- nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - próbuje odczytać rozmaite sensy dzieła; - próbuje dokonać interpretacji porównawczej;	- stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - stara się odczytać rozmaite sensy dzieła; - stara się dokonać interpretacji porównawczej;	- na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - na ogół poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - na ogół odczytuje rozmaite sensy dzieła; - na ogół dokonuje interpretacji porównawczej;	- stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - odczytuje rozmaite sensy dzieła; - dokonuje interpretacji porównawczej;
III. Tworzenie wypowiedzi	- buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności; - nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - próbuje zwiększać własną kompetencję językową.	- stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - stara się stosować w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - zwraca uwagę na własną kompetencję językową.	- na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - na ogół ma świadomość własnej kompetencji językowej.	- buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Na ocenę celującą

- uczeń opanował w pełni zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem,
- formułował dojrzałe, wnikliwe wnioski,
- samodzielnie i twórczo rozwijał własne uzdolnienia oraz organizował pracę w grupie i kierował nią
- biegle posługiwał się zdobytą wiedzą i nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, i proponował rozwiązania nietypowe
- stawiał hipotezy badawcze,
- polemizował, by obronić własne stanowisko, szukając wciąż nowych argumentów.

Wymagania szczegółowe**8.OŚWIECENIE I PREROMANTYZM****Treści nauczania**

Prądy oświecenia-klasycyzm, sentymentalizm, rokoko

Oświecenie w Polsce. Działania Stanisława Augusta Poniatowskiego

Nowy model patriotyzmu w obliczu utraty niepodległości przez Rzeczpospolitą.

Oświeceniowe idee i wartości w literaturze epoki.

Kryzys oświeceniowego racjonalizmu – „człowiek serca” w literaturze sentymentalnej i preromantycznej.

Nawiązania do oświeceniowych toposów i motywów w kulturze

Teksty literackieIgnacy Krasicki *Satyry (Pijaństwo), Hymn do miłości ojczyzny, Monachomachia* (fragmenty)Józef Wybicki *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*Daniel Defoe *Przypadki Robinsona Crusoe*Johann Wolfgang Goethe *Cierpienia młodego Wertera *Faust, cz. I* (fragmenty)

Inne teksty kultury

Encyklopedia albo słownik rozumowany nauk, sztuk i rzemiosł (fragmenty)

Jan Jakub Rousseau *Listy moralne* (fragmenty)

Jacques-Louis David *Śmierć Marata*

Jan Kott *Gorzki Krasicki* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

Ryszard Kapuściński *Heban* (fragmenty)

Kabaret Dudek *W Polskę idziemy*

***znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację**

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: oświecenie, nowoczesność, rozum, racjonalizm, dydaktyzm, publicystyka, werteryzm, ból istnienia (*Weltschmerz*), panteizm, empiryzm, liberalizm, materializm, ateizm, deizm, dydaktyzm.
- ORGANIZACJA DZIEŁA LITERACKIEGO: KLASYCYZM, SENTYMENTALIZM, ROKOKO, KARYKATURA, SATYRA, POWIEŚĆ EPISTOLARNA, POWIEŚĆ PODRÓŻNICZA, SYNKRETYZM, POEMAT HEROIKOMICZNY, STYLIZACJA, IRONIA, STYLIZACJA, BIBILIZACJA, ARCHAIZACJA, PASTISZ, PARODIA, HYMN, PORÓWNANIE HOMERYCKIE, INWOKACJA, POWIEŚĆ EPISTOLARNA, WERTERYZM, SYNKRETYZM.

UCZEŃ POWINIEN NA OCENĘ:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
	to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą , a także
-podać niepełne definicje wyżej wymienionych pojęć -pobieżnie znać treść i problematykę lektur wskazanych powyżej -czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go z pomocą nauczyciela -odszukać najważniejsze informacje w źródle pisanym -określić czas trwania oświecenia w Polsce i Europie -objaśnić nazwę epoki -wymienić trzy nurty w sztuce oświecenia -wymienić zasługi Stanisława Augusta Poniatowskiego -wymienić filozofów oświeceniowych -dopasować do filozofa odpowiednie poglądy -scharakteryzować świat przedstawiony powieści Defoe oraz streścić losy głównego bohatera -wymienić najważniejszych twórców oświeceniowych i ich dzieła -zdefiniować reportaż i robinsonadę -omówić najważniejsze elementy obrazu -wymienić gatunki literackie oświecenia i wskazać najważniejsze ich cechy -podać najważniejsze cechy Sarmaty przedstawionego w satyrze Krasickiego -zdefiniować pojęcia stylu i stylizacji -wymienić rodzaje stylizacji -wskazać nawiązania do historii Polski w <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> -streścić główny wątek powieści <i>Cierpienia młodego Wertera</i> oraz określić miejsce i czas wydarzeń -scharakteryzować postępowanie i przekonania Wertera, Lotty -wymienić i spróbować omówić najważniejsze motywy i toposy	-podać pełne definicje pojęć wskazanych powyżej -znać treść i problematykę lektur wskazanych powyżej -czytać ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie przeprowadzać chociaż fragmentaryczną jego interpretację -omówić najważniejsze idee oświecenia - wskazać najważniejsze osiągnięcia polskiego oświecenia -objaśnić, jaki wkład w rozwój kultury miał Stanisław August Poniatowski -wymienić najważniejsze wydarzenia historyczne, które wpłynęły na kulturę epoki -scharakteryzować klasycyzm, sentymentalizm i rokoko, przywołując odpowiednie przykłady -scharakteryzować oświeceniowe teorie filozoficzne i poglądy religijne -rozpoznać temat fragmentu reportażu Kapuścińskiego -wskazać różnice pojęciowe między wyrazami opisującymi przedstawicieli kultur pierwotnych w tekstach Defoe i Kapuścińskiego -scharakteryzować przestrzeń obrazu, zwracając uwagę na symboliczne znaczenie rekwizytów -opisać nastroj panujący na obrazie -podać dokładne definicje literackich gatunków oświeceniowych -określić sytuację nadawczo-odbiorczą wykreowaną w utworach Krasickiego -scharakteryzować Sarmatę i oświeconego obywatela przedstawionych w satyrze Krasickiego -nazwać postawy ośmieszane w utworach I.Krasickiego -określić, na czym polegają różne rodzaje stylizacji -wskazać genezę omawianych	-dobrze znać treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej -czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go -objaśnić, na czym polegała specyfika polskiego oświecenia - wskazać cechy sztuki klasycystycznej, sentymentalnej, rokokowej, odwołując się do materiału ikonograficznego - określić stosunek do wielkich idei oświecenia w omawianych fragmentach tekstów filozoficznych -określić kryteria wartościowania „dzikich” w oświeceniowej powieści -wskazać cechy gatunkowe robinsonady i reportażu w omawianych tekstach -objaśnić, na czym polega idealizacja postaci Marata na obrazie oraz określić rolę tego zabiegu- rozpoznać konkretny gatunek oświeceniowy na podstawie fragmentu tekstu -wykorzystać kontekst historyczny (czas powstania tekstu) do interpretacji utworu - wykazać związek satyry z ideami oświecenia -wskazać w tekście środki stylistyczne oraz elementy kompozycyjne charakterystyczne dla eposu -wskazać w tekście środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu retorycznego -objaśnić istotę komizmu językowego w <i>Monachomachii</i> -rozpoznać rodzaj stylizacji na podstawie fragmentu tekstu - rozpoznać środki stylistyczne występujące w utworach -objaśnić związek między czasem powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> i <i>Hymnu</i> I.Krasickiego a przedstawionym w nich modelem patriotyzmu -wskazać symptomy i przyczyny cierpienia Wertera -- objaśnić, na czym polega i w czym się przejawia indywidualizm Wertera	-szczegółowo znać treść i problematykę lektur wskazanych powyżej -czytać ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie go interpretować -uzasadnić tezę, iż oświecenie można uznać za początek nowoczesności -porównać sztukę oświeceniową ze sztuką barokową -porównać stosunek Diderota i Pascala do religii -zinterpretować dzieła malarskie jako apoteozę potęgi rozumu, wiedzy i nauki, zwracając uwagę na alegoryczne elementy przedstawienia -porównać relacje między Europejczykiem a przedstawicielami odmiennej kultury w tekstach Defoe i Kapuścińskiego -opisać sposoby prowadzenia narracji w omawianych utworach -porównać sposób przedstawienia śmierci na obrazach Caravaggia i Davida -zastosować w opisie dzieł terminologię charakterystyczną dla sztuk plastycznych -przedstawić oświeceniowy program naprawy polskiej rzeczywistości doby oświecenia przedstawiony w satyrach -opisać mechanizm powstawania i funkcje wypowiedzi ironicznej -wskazać różnice między parodią, pastiszem a trawestacją -opisać relacje między różnymi warstwami utworu (stylistyczną, narracyjną, tematyczną) -samodzielnie napisać stylizowany tekst -rozpoznać środki stylistyczne występujące w utworach oraz wskazać ich funkcje -porównać poetykę i program

literatury oświeceniowej i preromantycznej	i utworów -wymienić nawiązania do historii Polski w <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> oraz określić ich funkcję -zaprezentować model patriotyzmu ukazany w <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech i Hymnie</i> I.Krasickiego -opisać sytuację trójkąta miłosnego przedstawioną w utworze -omówić sposób przeżywania miłości przez Wertera -wymienić i omówić najważniejsze motywy i toposy literatury oświeceniowej i preromantycznej	- objaśnić, jaki wpływ na powstanie <i>Cierpień młodego Wertera</i> miały doświadczenia pisarza - wyjaśnić w kontekście utworu, na czym polega postawa werteryzna -wskazać realizację motywów i toposów literatury oświeceniowej i preromantycznej w konkretnych tekstach literackich - odszukać i nazwać idee wyrażone w oświeceniowych i preromantycznych dziełach literackich i ikonograficznych	ideowy <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> i <i>Hymnu</i> I.Krasickiego -zastosować kategorię niedojrzałości do opisu postawy werteryznej -scharakteryzować styl listów Wertera, wskazując na emocjonalność jego wypowiedzi -zabrać głos w dyskusji na temat postawy werteryznej i romantycznej koncepcji miłości -wyszukać literaturę przydatną w opracowaniu zadanego tematu i funkcjonalnie wykorzystać ją przy przygotowaniu własnej wypowiedzi argumentacyjnej
--	---	--	---

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą oraz biegle posługiwał się zdobytą wiedzą i nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych

2. Romantyzm

Treści nauczania

Nowa estetyka – przełom romantyczny w literaturze, malarstwie i muzyce.
Polskie drogi do wolności – koncepcje odzyskania niepodległości w literaturze romantycznej.
Władcy romantycznej historii – człowiek, Bóg, szatan.
Tragizm bohaterów romantycznych.
Romantyczny poeta wieszcz wobec Boga i innych ludzi.
Inicjacyjny charakter podróży romantycznej.
Kreacje bohaterów romantycznych – pomiędzy indywidualizmem a realizacją kulturowych wzorców.
Literatura romantyczna jako źródło polskiej mitologii narodowej.
„Poezja wszechstronna” – estetyka dramatu romantycznego.
Nawiązania do romantycznych toposów i motywów w literaturze współczesnej.

Teksty literackie

Adam Mickiewicz, wiersze (wybór, w tym *Oda do młodości*), *Ballady* (wybór, w tym *Romantyczność*), *Sonetów krymskie* (wybór), *Konrad Wallenrod* (fragmenty), *Dziady* cz. III, *Dziady* cz. IV (fragmenty), *Pan Tadeusz*, *Liryki lozańskie* (wybór)
Juliusz Słowacki, wiersze (wybór),
Cyprian Kamil Norwid, wiersze (wybór)
Franciszek Schiller *Do radości*

Inne teksty kultury

Caspar David Friedrich *Skały kredowe na Rugii*
Georg Wilhelm Friedrich Hegel *Wykłady z filozofii dziejów* (fragmenty)
Maria Janion *Makiawelizm*

Dialog z przeszłością

Julian Tuwim *Śmierć*
Jarosław Iwaszkiewicz *Do prawnuczki*
Anna Kamieńska *Prośba*
Andrzej Bursa *Poeta*

*znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację

Pojęcia kluczowe

romantyzm, irracjonalizm, ludowość, historyzm, orientalizm, pejzaż duszy, pielgrzymka, egotyzm, wallenrodyzm, bajronizm, makiawelizm, prometeizm, mesjanizm, martyrologia, rewolucja, historiozofia, indywidualizm, bohater werteryzny, wieszcz, mit arkadyjski, powieść epistolarna oda, ballada, legenda, list poetycki, rapsod, dramat romantyczny, kompozycja otwarta, synkretyzm, improwizacja, epopeja romantyczna, idealizacja, epilog.

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRĄ to, co na ocenę dobrą , a także
-zdefiniować pokrótce wymienione wyżej pojęcia kluczowe	- przedstawić znaczenie motta utworu; - podać cechy romantyzmu jako	- przedstawić sferę ideową epoki; - przedstawić zmiany w sferze sztuki;	- porównać epokę oświecenia i romantyzmu i wyjaśnić podstawowe pojęcia;

<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić znaczenie słowa „romantyzm”, „romantyczny”; - podać daty wiążące się z powstaniem romantyzmu w Europie i w Polsce; - określić własny nastrój związany z obrazem romantycznym; - nadać obrazowi romantycznemu własny tytuł; - przedstawić historiozofię na podstawie pierwszych akapitów tekstu Hegla; - wskazać związek myśli historiozoficznej Hegla z ideami oświecenia; - przedstawić ogólną tematykę wiersza <i>Do Radości</i> - podać genezę ballad Mickiewicza; - wymienić słowa tworzące koloryt lokalny (orientalizmy) w Sonetach A.Mickiewicza - przedstawić genezę utworów A.Mickiewicza np. <i>Konrada Wallenroda, Dziadów, Pana Tadeusza</i>, - przedstawić znaczenie motta utworu; - omówić sposób traktowania więźniów na podstawie <i>Dziadów</i> cz. III - opisać cierpienia bohaterów; - wskazać fragmenty w <i>Ustępie</i> III cz. <i>Dziadów</i> opisujące działanie carskich represji; - wskazać w <i>Widzeniu księdza Piotra</i> elementy kreujące nastrój grozy; - wymienić postaci ukazane we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> i wyjaśnić, co je łączy; - wymienić motywy łączące podane fragmenty utworu; - przedstawić stosunek szlachty zaściankowej do chłopów; - określić hierarchię wartości Sędziego; - podać przykłady użycia przymiotnika „ostatni” - zrekonstruować biografię Jacka Soplicy; - wskazać okoliczności łagodzące postępowanie Jacka; - podać cel misji ks. Robaka na Litwie; - przedstawić genezę liryków łożańskich; - wydzielić część opisową i refleksyjną w utworze [<i>Nad wodą wielką i czystą...</i>]; - wypowiedzieć się na temat metafory w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - wskazać różne rodzaje powtórzeń; - przedstawić genezę <i>Hymnu</i> Słowackiego; - opisać pejzaż przedstawiony w wierszu; - określić, na czym polega modlitewny charakter wiersza Kamieńskiej; - przedstawić genezę <i>Grobu Agamemnona</i>; - określić sytuację egzystencjalną 	<ul style="list-style-type: none"> epoki; - podać okoliczności wiążące się z początkami romantyzmu w Europie i w Polsce; - przedstawić kompozycję obrazu romantycznego - omówić nastrój utworu Schillera; - wskazać w utworze Schillera cechy ody; - rozpoznać postaci w <i>Romantyczności</i> Mickiewicza; - określić wypowiedzi narratora w trzeciej osobie; - przeanalizować wypowiedzi bohaterki; określić sens refrenu w <i>Romantyczności</i> Mickiewicza - wyjaśnić sens porównań w wierszu; - określić temat wypowiedzi podmiotu mówiącego; - określić adresata wiersza; - określić swoistość dialogu w utworze; - wskazać inwersję w sonecie <i>Bakczysaraj</i> i określić jej rolę; - określić rolę wskazanych epitetów, odwołując się do pojęcia orientalizmu w sonecie <i>Bakczysaraj w nocy</i>; - określić rolę podmiotu mówiącego; - przedstawić uzasadnienie walki podjętej przez Waltera; - wyjaśnić znaczenie miejsca i czasu <i>Wielkiej Improwizacji</i>; - wskazać metafory i epitety odnoszące się do poezji; - wskazać cechy, które przypisuje sobie Konrad; - ukazać heroizm postawy Tomasza (<i>Dziady</i> cz.III) - podać przyczyny cierpienia narodu polskiego- martyrologia w <i>Dziadach</i> - określić, jak jest pokazane współczucie dla bohatera; - przedstawić prośby skierowane do Matki Bożej (<i>Pan Tadeusz</i>) - omówić znaczenie portretów Kościuszki i Rejtana (<i>Pan Tadeusz</i>) - nazwać wydarzenia historyczne ukazane we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> - określić rodzaj patriotyzmu reprezentowany przez postaci historyczne; - scharakteryzować sytuację majątkową i polityczną szlachty w karczmie; - przedstawić Sędziego jako przywódcę powstania; - wyjaśnić rolę określenia „ostatni”; - porównać opowieść Gerwazego z relacją Jacka; - wymienić chwalebne czyny Jacka i określić, które z nich cenił on najbardziej; - ocenić powodzenie działań ks. Robaka - określić, na czym polega niezwykłość metafory w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - określić rolę powtórzeń w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - nazwać różne postaci smutku 	<ul style="list-style-type: none"> - powiedzieć, czym jest Duch według Hegla; - wymienić etapy postępu wolności w dziejach na podstawie poglądów Hegla - określić kierunek i cel rozwoju dziejów na podstawie poglądów Hegla - scharakteryzować bohaterkę <i>Romantyczności</i> poprzez jej wypowiedzi; - określić wypowiedzi narratora <i>Romantyczności</i> w pierwszej osobie; - określić rolę środków stylistycznych w <i>Sonetach odeskich</i> A.Mickiewicza; - wskazać cechy miłości romantycznej w wierszu; - określić funkcje paralelizmu w utworze; - wyjaśnić, dlaczego <i>Niepewność</i> jest piosenką; - wyjaśnić znaczenie aluzji biblijnej i paradoksu w sonecie <i>Bakczysaraj</i>; - wyjaśnić znaczenie instrumentacji głoskowej w sonecie <i>Bakczysaraj</i>; - zinterpretować metafory dotyczące nocy w sonecie <i>Bakczysaraj w nocy</i>; - nazwać wartości, które wybiera Konrad Wallenrod; - przedstawić zależności między życiem rodzinnym, prywatnym, obywatelskim; - zinterpretować sens pierwszych wersów <i>Dziadów</i> cytowanych w podręczniku; - skonfrontować sens tych wersów z postawą Konrada; - określić postawę Konrada wobec Boga, ludzi i innych twórców; - wyliczyć pragnienia Konrada wobec Boga i określić ich cel; - scharakteryzować system carskich represji na podstawie <i>Dziadów</i> cz.III - podać cechy upodabniające Wasilewskiego do Chrystusa; - porównać cierpienia narodu polskiego z męką Jezusa; - scharakteryzować ks. Piotra; - odpowiedzieć na pytania do tekstu sprawdzającego umiejętność czytania ze zrozumieniem poprawnie, wyczerpująco, zgodnie z tematem i sensem analizowanego tekstu; - wyjaśnić obecność portretów Jasińskiego i Kossaka w Soplicowie - wydzielić w koncercie Jankiela pięć części; - opisać reakcje słuchaczy na koncert Jankiela - przedstawić rolę świadomości historycznej wybranych bohaterów <i>Pana Tadeusza</i> - określić sytuację stanu szlacheckiego na podstawie <i>Pana Tadeusza</i> - określić, za jakimi wartościami tęskni szlachta w <i>Panu Tadeuszu</i> - wskazać przejawy megalomanii w postawach bohaterów <i>Pana</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - czytać i objaśniać obrazy romantyczne; - wyjaśnić symbolikę morza i powiązać z ideą panteizmu; - zinterpretować obraz w kontekście podanych tytułów; - zredagować tekst interpretujący obraz; - scharakteryzować etapy postępu wolności w dziejach na podstawie filozofii Hegla - opisać poziom wolności ludzi w każdej z epok na podstawie filozofii Hegla - wyjaśnić rolę wybitnych jednostek w wizji Hegla; - właściwie dobrać argumenty; - wyjaśnić sens ostatniego zdania wypowiedzi narratora <i>Romantyczności</i> - zinterpretować opozycję „prawdy martwe – prawdy żywe” w <i>Romantyczności</i> - porównać tematykę i nastrój ballad A.Mickiewicza - odnieść się do innego utworu miłosnego; - sformułować prawdy o miłości na podstawie liryków A. Mickiewicza - przedstawić podobieństwa między uczuciem podmiotu lirycznego wierszy A.Mickiewicza a postawą werteryczną; - podać odpowiedź na pytanie zawarte w wierszu <i>Niepewność</i> - przedstawić sposób narastania napięcia w utworze; - scharakteryzować wizję miłości ukazaną w wierszu <i>Niepewność</i> - porównać wizję miłości z sonetu i miłości romantycznej; - zinterpretować <i>Bakczysaraj</i> jako utwor o konflikcie między kulturą a naturą; - wyjaśnić rolę obrazów poetyckich w obu tercynach w sonecie <i>Bakczysaraj w nocy</i>; - omówić rolę motywów biblijnych w obu sonetach; - zinterpretować sonet <i>Bakczysaraj</i> jako poetycką refleksję o przemijaniu; - zredagować tekst pokazujący Orient jako źródło refleksji egzystencjalnej i historiozoficznej; - wyjaśnić motywy, którymi kieruje się Wallenrod; - ocenić wypowiedź C. Norwida o Aldonie - określić rolę bohatera wobec narodu; - wykazać, że Konrad jest romantycznym indywidualistą; - wyjaśnić prometeizm Konrada; - przedstawić trzy wcielenia Konrada; - przedstawić heroizm Janczewskiego, Cichowskiego i Tomasza na podstawie <i>Dziadów</i> - wyjaśnić sens martyrologii narodów; - przedstawić różne oblicza patriotyzmu, odwołując się do całego tekstu; - rozważyć problem
---	---	--	---

<p>osoby mówiącej w wierszu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określić, kim jest osoba mówiąca i adresat <i>Bo to jest wieszczka najjaśniejsza chwala...</i>; - określić sytuację egzystencjalną osoby mówiącej w wierszu <i>Bo to jest wieszczka najjaśniejsza chwala</i> - wskazać w wierszu Iwaszkiewicza <i>Do prawniczki</i> sformułowania świadczące, że adresatem jest dziecko; - określić bohatera i adresata wiersza <i>Adam Krafft</i>; - przypomnieć losy Romea i Julii; - przedstawić genezę utworu <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>; - określić rolę osoby mówiącej w pierwszych czterech strofach; - dokonać podsumowania sprzeczności i paradoksów literatury romantyzmu dość powierzchownie, uczeń zna podstawowe problemy, zagadnienia; - połączyć twórców z ich utworami; 	<p>ukazane w hymnie <i>Smutno mi, Boże</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać typ modlitwy w <i>Prośbie</i>; - określić prośby do Boga; - wskazać różnice między modlitwą Słowackiego a wierszem Kamieńskiej - wskazać rozmaite dygresje w wierszu; - podać inspirację do napisania poszczególnych wierszy A.Mickiewicza, J.Słowackiego i C.K.Norwida - wskazać w wierszu epitety i określić ich funkcję - wskazać cechy nieszczęśliwego losu bohatera w utworze(<i>Coś ty Atenom zrobił Sokratesie</i> C.K.Norwid) - wskazać fragmenty oskarżające społeczeństwo o niezrozumienie Innego(<i>Coś ty Atenom zrobił Sokratesie</i> C.K.Norwid) - przedstawić dwie interpretacje zjawiska ukazanego w wierszu <i>W Weronie</i>; - wskazać formy archaicznemu wierszu <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i> - opisać ceremonię pogrzebową na podstawie <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>; - sformułować ogólną refleksję na temat roli wybitnych jednostek w dziejach świata; - dokonać podsumowania epoki; - wskazać dość ogólnie jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne; 	<p><i>Tadeusza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić postawę Tadeusza, Zosi i Hrabiego - wskazać elementy emocjonalne w spowiedzi Jacka; - scharakteryzować Jacka jako męża i ojca; - określić sens zakonnego nazwiska Jacka i jego działań; - podać najbardziej spektakularne czyny ks. Robaka; - opisać krajobraz i wskazać jego przemiany na podstawie <i>Pana Tadeusza</i> - opisać pejzaż mentalny; - określić odczucia osoby mówiącej w hymnie Słowackiego - rozstrzygnąć, czy osoba mówiąca jest pielgrzymem w hymnie <i>Smutno mi, Boże</i> - określić nastrój w poszczególnych częściach wiersza <i>Bo to jest wieszczka najjaśniejsza chwala</i> - określić stosunek twórcy do odbiorców jego poezji na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - wskazać i omówić symbole obrazujące antynomie charakteru narodowego Polaków <i>Grobu Agamemnona</i> - objaśnić sens puenty <i>Grobu Agamemnona</i> - uargumentować swoje stanowisko; luźne stylizacji Bema(<i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>) - określić, jak poeta widzi przyszłość ludzkości <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>; - określić, jak poeta buduje patos rapsodu; - poprawnie dokonać podsumowania epoki; - przedstawić wyczerpująco jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne; 	<p>uszlachetniającego cierpienia;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić związek cech charakteru ze zdolnościami profetycznymi księdza; - wyjaśnić mesjanistyczny sens widzenia ks. Piotra; - zinterpretować prorocत्व ks. Piotra; - wyjaśnić symbolikę biblijną; - porównać postawy Konrada i ks. Piotra wobec Boga; - przedstawić rolę <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> w polskiej tradycji patriotycznej; - wskazać środki opisujące muzykę w koncercie Jankiela (<i>Pan Tadeusz</i>) - wyjaśnić, czego dowodzą reakcje słuchaczy na koncert Jankiela - określić rolę koncertu w kompozycji całego <i>Pana Tadeusza</i> - wyjaśnić spór między szlachtą i pokazać absurdalność tego sporu; - scharakteryzować Sędzięgo i ks.Robaka na tle szlachty; - ocenić postawy bohaterów; - porównać postawę Tadeusza, Zosi i Hrabiego ze starszymi przedstawicielami stanu szlacheckiego - wskazać cechy charakteru Jacka wspólne całej szlachcie zaściankowej; - wskazać analogie między biografią Jacka / ks. Robaka a historią narodu szlacheckiego; - porównać Jacka / ks. Robaka z innymi bohaterami Mickiewicza; - wyjaśnić, że przedmiotem opisu jest pejzaż mentalny (<i>Liryki lozańskie</i>) - udowodnić, że myśli i przeżycia podmiotu są wyrażone za pomocą obrazu (<i>Nad wodą wielką i czystą</i>) - udowodnić, że wiersz ma charakter kontemplacyjny (<i>Gdy tu mój trup</i>) - wyjaśnić sposób idealizowania „ojczyzny myśli” w <i>Lirykach lozańskich</i> - porównać obrazy przyrody w lirykach lozańskich i <i>Stepach akermanskich</i>; - zinterpretować ostatnią strofę Hymnu Słowackiego wiersza jako przesłanie o charakterze uniwersalnym, zawierającym romantyczny egotyzm; - uzasadnić, że <i>Hymn</i> jest modlitwą poetycką i określić jej rodzaj; - porównać kreację poety pielgrzyma, wędrowca z wierszy Mickiewicza i Słowackiego; - zredagować tekst opisujący postawę „ja” lirycznego w <i>Hymnie</i>; - określić stosunek poety do powstania listopadowego na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - wymienić symboliczne i dosłowne określenia polskich wad narodowych na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - odnieść się do oceny Polaków zawartej w <i>Grobie Agamemnona</i> - rozstrzygnąć, czy życie poety to chwala, czy przekleństwo (<i>Bo to jest wieszczka...</i>) - wskazać związek utworu <i>Bo to jest wieszczka...</i> z tradycją literacką;
--	---	--	--

- zinterpretować wiersz jako polemikę z toposem *Non omnis moriar*;
- wyjaśnić, jak poeci romantyczni rozumieją pojęcie wieszczca;
- omówić problematykę egzystencjalną wierszy [*Bo to jest wieszczca...*] i *Do prawnuczki*;
- dyskutować, argumentując, dowodząc, wnioskując, podając stosowne przykłady, znajdując analogie lub przeciwieństwa, ewentualne błędy w wypowiedziach dyskutantów;
- rozstrzygnąć, kto jest Innym, wyjaśnić jego obcość;
- wyjaśnić symbolikę kamieni;
- porównać poglądy Norwida i Mickiewicza o poznawaniu świata;
- objaśnić symbolikę przedmiotów niesionych przez panny; w wierszu *Bema pamięci żałobny rapsod*
- wywnioskować, jaką rolę ma odegrać gen. Bem;
- wyjaśnić sens symbolu „ujętych snem grodów”, a następnie całego utworu *Bema pamięci żałobny rapsod*
- porównać kreacje antycznych i średniowiecznych rycerzy z wizerunkiem Bema;
- samodzielnie dokonać podsumowania epoki;
- interesująco przedstawić jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne;
- odnieść się do różnych tekstów kultury, własnych lektur, doświadczeń i przemyśleń;

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą oraz biegle posługiwał się zdobytą wiedzą i nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych

2. POZYTYWIZM

Treści nauczania

Nowe zadania literatury i prasy – pisarze i publicyści jako propagatorzy pozytywistycznego programu społecznego.

Pozytywistyczne ideały i hasła w literaturze epoki – ich realizacja i rozrachunek z nimi.

Poznawanie człowieka w prozie realizmu – portrety psychologiczne bohaterów literackich, jednostka wobec społeczeństwa nowoczesnego.

Bohaterowie prozy realistycznej w poszukiwaniu wartości.

Próby zrozumienia *Innego* w literaturze pozytywizmu.

Miasto jako przestrzeń i bohater powieści realistycznych.

Mikrokosmos powieści realistycznej.

Poezja czasów niepoetyckich.

Zwycięstwo romantyzmu – apoteoza polskiej historii i dążeń niepodległościowych w literaturze pozytywistycznej.

Nawiązania do pozytywistycznych toposów i motywów.

Teksty literackie

Bolesław Prus *Lalka, Kroniki tygodniowe* (wybór)

Eliza Orzeszkowa *Nad Niemnem*

Maria Konopnicka *Mendel Gdański*

Adam Asnyk, wiersze (wybór)

Inne teksty kultury

August Comte *Wykład filozofii pozytywnej* (fragmenty)

Józef Chelmoński *Czwórka*

Zbigniew Kuźmiński *Nad Niemnem*

Sławomira Wąlczeńska *Damy, rycerze, feministki: kobiecy dyskurs emancypacyjny w Polsce* (fragmenty)

Jan Tomkowski *Neurotyczni bohaterowie Prusa* (fragmenty)

Michał Głowiński *Powieść i autorytet* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

Czesław Miłosz *Dwór*

Adam Zagajewski *Dom*

*znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: pozytywizm, utylitaryzm, liberalizm, socjalizm, scjentyzm, darwinizm, praca u podstaw, praca organiczna, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów, antysemityzm, etos mieszczański, klasa (grupa) społeczna, panorama społeczna,
- Organizacja dzieła literackiego: realizm, realizm krytyczny, powieść, stylizacja środowiskowa, nowela, opowiadanie, sakralizacja, felieton, reportaż, , mowa pozornie zależna, wątek, epizod, naturalizm..

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
<p>to, co na ocenę dopuszczającą , a także:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić znaczenie pojęć pozytywizm, pozytywistyczny, utylitaryzm, scjentyzm, ewolucjonizm, organicyzm - podać daty wiążące się z powstaniem pozytywizmu w Polsce - wymienić główne punkty programu polskich pozytywistów - wyjaśnić określenia praca u podstaw, praca organiczna, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów - określić poglądy Comte'a na temat filozofii pozytywnej - wymienić twórców pozytywistycznych - określić podmiot mówiący i adresata omawianych wierszy - przedstawić swoje wrażenia związane z obrazami epoki - wskazać kontrast na obrazie - wskazać elementy realistyczne w malarstwie pozytywistycznym - przedstawić genezę pozytywistycznych utworów; - w wierszach Asnyka dostrzeżać obecność idei romantycznych - przedstawić cechy noweli pozytywistycznej i powieści realistycznej na podstawie przeczytanych utworów - odnajdując w <i>Lalce</i> cechy powieści dojrzałego realizmu - charakteryzuje świat przedstawiony utworu (określa czas, miejsce, postacie i wydarzenia – z odwołaniem do tekstu) - wypowiedzieć się na temat losów bohaterów tekstów i ich postaw - charakteryzować bohaterów literackich - omówić przywołane w lekturach obrazy - przedstawić poglądy głównych bohaterów - określić rolę przestrzeni nadmieńskiej i związku z nią postaci - wskazać w <i>Lalce</i> i <i>Nad Niemnem</i> obecność idei romantycznych i pozytywistycznych (np. etos walki i pracy) - określić kryteria oceny postaci w <i>Nad Niemnem</i> (np. stosunek do historii, tradycji) - opisać mogiłę powstańczą w Nad 	<p>to, co na ocenę dostateczną , a także:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podać cechy pozytywizmu jako epoki - podać okoliczności wiążące się z początkami pozytywizmu w Polsce - wyjaśnić jakie historyczne i polityczne przyczyny wpłynęły na ukształtowanie się programu polskich pozytywistów - przedstawić poglądy Comte'a dotyczące badań filozofii; - wskazać w utworach środki stylistyczne i metafory odwołujące się do haseł pozytywizmu oraz wyjaśnić ich sens - krótko wyjaśnić terminy: realizm, naturalizm, odnosząc je do literatury i malarstwa drugiej połowy XIX w - wskazać elementy tworzące ruch na obrazach realistycznych - przedstawić nastrój obrazów realistycznych - wskazać w wierszach Asnyka obecność idei romantycznych - wskazać różne formy narracji w prozie - przedstawić obraz życia społecznego ukazany w <i>Lalce</i> (wskazać i scharakteryzować przedstawicieli różnych warstw społecznych i środowisk) - wymienić i scharakteryzować bohaterów; wskazać ich cechy typowe i indywidualne - scharakteryzować Wokulskiego jako postać złożoną, noszącą cechy romantyczne i pozytywistyczne - scharakteryzować wynalazców ukazanych w <i>Lalce</i> - określić narratorów w <i>Lalce</i> i rolę każdego z nich (odwołując się do tekstu) - wskazać różne możliwości interpretacji tytułu powieści B.Prusa - zinterpretować <i>Lalkę</i> jako powieść o miłości, społeczeństwie, rodzącym się kapitalizmie, rozkładzie społecznym, mieście itp. - określić symboliczne sensory scen literackich - scharakteryzować warstwy społeczne scharakteryzowane przez pisarzy pozytywistycznych - określić zalety i wady bohaterów pozytywistycznych - zinterpretować <i>Lalkę</i> jako powieść wielkich rozczarowań epoki, 	<p>to, co na ocenę dobrą , a także:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić strefę ideową epoki - przedstawić zmiany w sztuce - przedstawić zmiany w sferze kultury i sztuki; - dostrzeżać w omawianych utworach dialog z tradycją - sformułować podstawowy postulat metodologiczny Comte'a - zinterpretować wiersze Adama Asnyka np. <i>Do młodych</i>: określić zawarte w nich idee, nadawcę i adresata, przesłanie; wskazać środki stylistyczne i określić ich funkcje - dokonać analizy i interpretacji utworów pozytywistycznych, ocenić program w nich zawarty - przedstawić cechy malarstwa realistycznego - przedstawić stosunek narratora do postaci literackich - wyjaśnić symbolikę utworów - podać przykłady realizacji programu epoki przez bohaterów literackich - nazwać drogi życiowe bohaterów - określić funkcje stylizacji środowiskowej języka bohaterów <i>Lalki</i> (np. germanizmy w języku Mincla, język Żydów, elementy gwarowe w mowie postaci pochodzących ze wsi itp.) - odnaleźć ukryty w powieści <i>Lalka</i> komentarz autorski (np. tytuły rozdziałów) - przedstawić dokonania i dalsze plany wynalazców z <i>Lalki</i>, - określić rolę ich wynalazków w życiu ludzkości - rozważyć postawę romantyczną i pozytywistyczną odwołując się np. do losów Wokulskiego - scharakteryzować sposób ukazania Żydów w <i>Lalce</i> - zinterpretować nowelę <i>Mendel Gdański</i> jako utwór propagujący program pozytywistyczny , zanalizować opisy w noweli (np. bohaterów, zachowania tłumu) - porównać znaczenia dwóch mogił w powieści <i>Nad Niemnem</i> - charakteryzować dwa modele wychowania dzieci ukazane w <i>Nad Niemnem</i> (Benedykta Korczyńskiego i Andrzeja Korczyńskiej) - przedstawić losy bohaterów na 	<p>to, co na ocenę dobrą , a także:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównać epokę romantyzmu i pozytywizmu - wyjaśnić podstawowe pojęcia - czytać i objaśniać obrazy pozytywistyczne; - wskazać cechy „filozofii pozytywnej” w cytowanym tekście - zacytować fragmenty wierszy realizujące poszczególne idee pozytywistyczne - wyjaśnić sens aluzji literackiej - przedstawić realizm poznanych obrazów - opisać relacje między autorem- narratorem i czytelnikiem- odbiorcą XIX-wiecznej powieści realistycznej - przedstawić portret bohaterów - scharakteryzować bohaterów jako przedstawicieli epoki pozytywizmu - rozważyć postawy bohaterów - ocenić postępowanie bohaterów - przedstawić ich ideały - ocenić społeczeństwo ukazane w utworach epoki - wyjaśnić motywy postępowania bohaterów - przedstawić pozytywistyczną wymowę oglądanego filmu; - wyjaśnić sens kompozycji filmu; - zinterpretować film jako utwór o problematyce narodowej - określić kompozycję felietonu i funkcję metafory - powiązać emocje z nastrojem wierszy Miłosza Zagajewskiego, Kamockiego - wskazać uniwersalizm wypowiedzi poety - porównać losy obu domów dzieciństwa - wskazać różne formy narracji (pierwszoosobową, trzecioosobową, monolog wewnętrzny, mowę pozornie zależną) i określić ich rolę w powieści realistycznej - określić funkcje zastosowanych w powieści retrospekcji - zinterpretować powieść, wykorzystując różne konteksty (np. historyczny, literacki itp.) - zanalizuje opisy w noweli <i>Mendel Gdański</i> (np. bohaterów, zachowania tłumu) i określić ich funkcje - porównać znaczenia dwóch mogił

<p>Niemnem, zwracając uwagę na obecną w nim sakralizację</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiedzieć historię Jana i Cecylii na podstawie <i>Nad Niemnem</i> - wskazać fragmenty charakteryzujące bohaterów - opisać uczucia bohaterów - wyjaśnić podstawowe pojęcia związane z tworem - wymienić postawy typowe dla epoki i odnieść je do utworów literackich - przedstawić twórców omawianych filmów - nazwać emocje związane z muzyką podczas oglądania filmu - scharakteryzować i ocenić głównych bohaterów filmu - wydzielić trzy główne wątki tematyczne omawianego felietonu i zatytułować je - wskazać przysłowie, aforyzm, obrazek humorystyczny - określić stosunek Polaków do historii na podstawie felietonu - odnieść się do faktów z biografii autorów współczesnych wierszy - podać przyczyny zmian miejsca znanego autorowi z dzieciństwa - popierać argumentami własne sądy - wypowiadać się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, referat, interpretacja utworu literackiego - nazwać i wyjaśnić podstawowe pojęcia epoki - czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: populamonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) -wyodrębnić tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentów (np. akapitu) -określać nadawcę i adresata tekstu -określać główną funkcję tekstu -nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście -określić cechy języka mówionego i pisanego. -- wyjaśnić, co oznacza „styl życia” - wymienić kilka cech języka współczesnej młodzieży - określić dominującą funkcję językową w tekście Tużyńskiej - wybrać przykłady realizacji stylu informacyjno-dziennikarskiego i urzędowego ze współczesnych tekstów i wypełnić tabelę zamieszczoną w podręczniku - dokonać podsumowania dość powierzchownie, zna podstawowe problemy, zagadnienia - potrafi połączyć twórców z ich utworami 	<p>przedstawia krytyczny i pesymistyczny obraz polskiego społeczeństwa w drugiej połowie XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienić asymilację Żydów, emancypację kobiet oraz pracę u podstaw (oświatę wsi) jako punkty programu pozytywistycznego; odnaleźć je w literaturze epoki -dokonać analizy i interpretacji noweli M. Konopnickiej <i>Mendel Gdański</i>: -zanalizować postawy innych postaci wobec pogromu żydowskiego -zinterpretować przesłanie noweli <i>Mendel Gdański</i>: - przedstawić poglądy bohaterów - wskazać związek między poszczególnymi scenami filmu - określić ich nastroj - wskazać cechy gatunkowe felietonu - wyjaśnić, na czym polega autobiografizm wierszy Miłosza Zagajewskiego , Kamockiego -porównuje opisy przestrzeni w <i>Nad Niemnem</i> (np. dworu i zaścianka jako sposobu prezentacji ich mieszkańców) -wskazać ezopowy sposób mówienia o powstaniu styczniowym w <i>Nad Niemnem</i> -dokonuje analizy i interpretacji opisu mogiły powstańczej w <i>Nad Niemnem</i>, zwracając uwagę na obecną w nim sakralizację i funkcje środków językowych -określić, jakie znaczenie miał dla Bohatyrowiczów grób Jana i Cecylii - tworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź - posługiwać się cytatami - uczestniczyć w dyskusji - wykorzystywać w analizie i interpretacji tekstu podstawowe konteksty --wskazać filozoficzne podłoże epoki -- wskazać cechy stylu koleżanki / kolegi -wskazać elementy obrazowości właściwe literaturze realistycznej - stwierdzić, czy opis dotyczy fikcji czy rzeczywistości pozaliterackie -dokonać podsumowania epoki; - wskazać dość ogólnie jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne -określić, jakie znaczenie miał dla Bohatyrowiczów grób Jana i Cecylii 	<p>podstawie elementów fabuły</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić i porównać bohaterów ekranizacji - wskazać hasła pozytywistyczne w felietonie -określić tonację emocjonalną wierszy <i>Dom, Dwór, Dworek jesienią</i>. -nazwać uczucia poety -zinterpretować los domu - zredagować tekst ukazujący obraz domu dzieciństwa dawniej i dziś na podstawie wierszy Miłosza i Zagajewskiego -czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: populamonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) - określić, z jakimi odmianami języka 2. połowy XIX w. mamy do czynienia we fragmencie <i>Lalki</i> - wskazać różne typy wypowiedzeń i określić ich funkcję - skomentować ezopowy sposób mówienia o powstaniu styczniowym w <i>Nad Niemnem</i> -analizuje język i styl narratora, porównuje sposób mówienia o różnych postaciach - poprawnie dokonać podsumowania epoki - przedstawić wyczerpująco jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne 	<p>w <i>Nad Niemnem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazać środki stylistyczne służące sakralizacji i heroizacji w <i>Nad Niemnem</i> - czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, -sytuować tekst w podstawowych kontekstach -dostrzegać w tekstach kultury obecność archetypów i toposów -określić, na czym polega uniwersalna wartość utworów pozytywistycznych. - interpretować poznane utwory w kontekście aksjologicznym/wartościującym/ i historycznym. -oceniać i porównywać bohaterów poznanych lektur. -rozpoznawać i definiować gatunki literackie oraz środki artystyczne, określać ich funkcje. -przeprowadzić syntezę materiału literackiego i problemów obecnych w epoce -wskazać charakterystyczne cechy odmian polszczyzny 2. połowy XIX w. - wskazać elementy ożywiającej wywód - wskazać elementy nacechowane emocjonalnie, ujawniające stosunek do zagadnienia -samodzielnie dokonać podsumowania epoki - interesująco przedstawić jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne - odnieść się do różnych tekstów kultury, własnych lektur, doświadczeń i przemyśleń
---	--	---	---

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą oraz biegle posługiwał się zdobytą wiedzą i nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych

- Artyści o artystach – autotematyzm literatury modernizmu.
- Liryka modernizmu.
- Ewolucja postaw w twórczości poetów młodopolskich.
- Realistyczny portret miasta i wsi w literaturze Młodej Polski.
- Tradycja romantyczna i pozytywistyczna w literaturze młodopolskiej.
- Bohaterowie prozy modernistycznej w poszukiwaniu wartości.
- Dramat młodopolski.
- Nawiązania do modernistycznych toposów i motywów w literaturze współczesnej.

Teksty literackie

- Kazimierz Przerwa Tetmajer, wiersze (wybór)
- Jan Kasprówic *Dies irae* (fragmenty)]
- Leopold Staff, wiersze (wybór)
- Stanisław Korab-Brzozowski, wiersze (wybór)
- Maria Konopnicka *Rota*
- Stanisław Wyspiański *Wesele*
- Władysław Stanisław Reymont *Chłopi*, t. 1: *Jesień*
- Fiodor Dostojewski *Zbrodnia i kara*
- Joseph Conrad *Jądro ciemności*

Inne teksty kultury

- Fryderyk Nietzsche *Poza dobrem i złem* (fragmenty)
- Claude Monet *Impresja – wschód słońca*
- Edward Munch *Krzyk*
- Andrzej Wajda *Wesele*
- Tadeusz Boy-Żeleński *Baudelaire, poeta krakowski* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

- Anna Świrszczyńska *Rozczarowana i szczęśliwa*
- Julia Hartwig *Wezwanie*

Pojęcia kluczowe

np.

- Świat idei: modernizm, Młoda Polska, neoromantyzm, fin de siecle, nietzscheanizm, schopenhaueryzm, dekadentyzm, nihilizm, immoralizm, relatywizm, manicheizm, mizoginizm, „sztuka dla sztuki”, Nirwana, „rozpaczliwy hedonizm”, katastrofizm, chłopomania, idealizm, społecznikostwo, (post)kolonializm.
- Organizacja dzieła literackiego: manifest, impresjonizm, ekspresjonizm, naturalizm, secesja, synekdocha, erotyk, synteza sztuk, sonet, dialektyzacja, powieść modernistyczna, narracja personalna, symbolizm, synestezja, powieść polifoniczna, rymy (męskie – żeńskie, dokładne – niedokładne, gramatyczne – niegramatyczne), układ rymów (krzyżowy, okalający, parzysty).

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą , a także
-wyjaśnić znaczenie pojęć „Młoda Polska”, „modernizm”, „neoromantyzm”; - podać daty wiążące się z trwaniem Młodej Polski w Polsce i analogicznych zjawisk w Europie; -znać inne nazwy epoki i wyjaśnić ich znaczenie. -wymienić kierunki filozoficzne popularne w modernizmie (A. Schopenhaur, F. Nietzsche, H. Bergson) oraz pokrótce przedstawić ich główne założenia. -wymienić kierunki artystyczne epoki (impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, naturalizm, secesja) oraz ich podstawowe wyznaczniki - wymienić cechy Nietzscheańskiego nadczłowieka; - podać źródła „moralności niewolników” według Nietzschego; - przedstawić genezę modernistycznych utworów; - wypowiedzieć się na temat bohaterów tekstów modernistycznych i ich postaw; - wymienić postawy typowe dla	-podać cechy modernizmu jako epoki; - podać okoliczności wiążące się z początkami Młodej Polski w Polsce i analogicznych zjawisk w Europie; - podać przykłady dzieł secesyjnych, impresjonistycznych, ekspresjonistycznych -podać zasady „człowieka szlachetnego pokroju”; wskazać źródła i znaczenie wybranych toposów i symboli – określać wartość użytych w tekście środków z różnych poziomów języka – rozpoznać cechy stylu artystycznego – tworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź – posługiwać się cytatami – uczestniczyć w dyskusji – wykorzystywać w analizie i interpretacji tekstu podstawowe konteksty -wskazać filozoficzne podłoże epoki -wskazać na związki epoki Młodej Polski z romantyzmem. -podać	-przedstawić strefę ideową epoki -przedstawić zmiany w sztuce -scharakteryzować wybrane kierunki w sztuce na podstawie dzieł sztuki -opisać filozofię F.Nietzschego – odczytać i porównać dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich języka – dostrzegać w omawianych utworach dialog z tradycją – określić funkcję użytych w tekstach środków językowych oraz obecnych w nich kategorii estetycznych -zdefiniować postawy typowe dla Młodej Polski i odnieść je do utworów literackich (dekadentyzm, nietzscheanizm, humanizm) oraz wskazać właściwe dla nich środki artystyczne. -przedstawić powiązania Młodej Polski z innymi epokami (podobieństwo z romantyzmem, sprzeczność z pozytywizmem). -charakteryzować i oceniać postacie literackie -dokonać analizy i interpretacji	-scharakteryzować epokę w kontekście innych okresów z uwzględnieniem charakterystycznych pojęć -porównać dzieła sztuki realizujące różne kierunki – czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, -rozpoznawać konwencje, style, - sytuować tekst w podstawowych kontekstach, -dostrzegać w tekstach kultury obecność archetypów i toposów modernistycznych – wyjaśnić, na czym polegała idea syntezy sztuk – rozpoznawać w tekstach charakterystyczne cechy stylu poznawanych epok literackich -określić, na czym polega uniwersalna wartość utworów młodopolskich. -wskazać źródła i znaczenie wskazanych archetypów, toposów i symboli (Polska w grobie, mogiła, Wawel – święte miejsce polskości;

<p>Młodej Polski i odnieść je do utworów literackich</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach literackich - analizować i interpretować wybrane teksty młodopolskie z wykorzystaniem właściwych podstawowych pojęć teoretycznoliterackich i kategorii estetycznych - popierać argumentami własne sądy - wypowiadać się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, referat, interpretacja utworu literackiego -przedstawić bohaterów literackich lektur z poziomu podstawowego („Wesele”, „Chłopi” t. 1, „Ludzie bezdomni”, „Jądro ciemności”). -wskazać na główne elementy świata przedstawionego lektur - określić gatunki literackie poznanych tekstów i występujące w nich środki artystyczne. -nazwać i wyjaśnić podstawowe pojęcia epoki -czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) -wyodrębnić tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentów (np. akapitu) -określać nadawcę i adresata tekstu -określać główną funkcję tekstu -nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście -określić cechy języka mówionego i pisanego. -określić, czym jest stylizacja i wymienić rodzaje stylizacji w poszczególnych utworach (np. ” Wesele”, „ Chłopi”). 	<p>przykłady impresjonizmu, symbolizmu i ekspresjonizmu w sztuce.</p> <ul style="list-style-type: none"> -nazwać i zdefiniować młodopolskie prądy artystyczne i wskazać ich konkretyzacje w literaturze. - scharakteryzować postacie literackie. -interpretować liryki młodopolskie i dostrzegać w nich nurty artystyczne i filozoficzne. -wskazywać na środki artystyczne występujące w lirykach młodopolskich i nazwać je. -zdefiniować pojęcie stylizacji i wskazać jej rodzaje w omawianych tekstach -wymienić gatunki literackie modernizmu i wskazać ich cechy 	<p>wierszy młodopolskich, wskazując typowe dla epoki motywy, postawy i środki artystyczne oraz ich funkcje.</p> <ul style="list-style-type: none"> -omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach poetyckich. -wskazywać na środki artystyczne występujące w lirykach młodopolskich i nazwać ich funkcje -na przykładzie konkretnego utworu omówić cechy powieści młodopolskiej. -na przykładzie konkretnego utworu wskazać cechy dramatu symbolicznego. -czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) -znać i rozpoznawać odmiany terytorialne i środowiskowe polszczyzny. -znać cechy stylów funkcjonalnych (potoczny, publicystyczny, naukowy i artystyczny). 	<p>życie – wędrówka, koło życia, błędne koło).</p> <ul style="list-style-type: none"> -interpretować poznane utwory w kontekście aksjologicznym/wartościującym/ i historycznym. -oceniać i porównywać bohaterów poznanych lektur. -rozpoznawać i definiować gatunki literackie oraz środki artystyczne, określać ich funkcje. -przeprowadzić syntezę materiału literackiego i problemów obecnych w epoce. . -określić relacje między językiem narodowym a odmianami terytorialnymi i środowiskowymi. -rozpoznać i ocenić cechy kolokwialne w tekście pisanym.
---	--	--	--

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą oraz biegle posługiwał się zdobytą wiedzą i nabytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych